

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi: Bir meta-sentez çalışması

İlknur Toy

Önerilen atıf: Toy, İ. (2023). Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi: Bir meta-sentez çalışması, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), 52-90. DOI: 10.47615/issej.1082097

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1082097>

© 2023 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar

Bu araştırma küresel vatandaşlığa yönelik lisansüstü tezlerdeki genel eğilimleri açığa çıkarmıştır.

Bu çalışmada küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerdeki araştırma eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Konuya dair tezlerin dâhilinde yıl ve alan ayrımı yapılmamıştır.

Araştırma eğilimlerinin belirlenmesi; literatüre orijinal çalışmalar kazandırmada, eksikliklerin görülmesinde ve belli konu veya yöntem üzerine yığılmaların önlenmesinde önem taşımaktadır. Bu açıdan literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler¹ dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

¹ Bu çalışma, 14-17 Ekim 2021 tarihlerinde Sivas’ta gerçekleştirilen 3. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi: Bir meta-sentez çalışması

İlknur Toy

Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, 50000, Türkiye

ÖZ

21. yüzyılda küresel vatandaşlık konusunun konjoktürel nedenlerle önemi artmış ve konu gerekli hale gelmiştir. Bu nedenle konuya ilişkin araştırma yapılması önemli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılmış lisansüstü tezlerdeki araştırma eğilimlerini saptamak ve yeni araştırmalar hakkında araştırmacılara fikir verip orijinal çalışmalar üretmelerine katkı sağlamaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında meta-sentez modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evreni, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan küresel vatandaşlık konusuna yönelik toplam 21 tezdten oluşmaktadır. Veri tabanı “Küresel vatandaşlık, dünya vatandaşlığı” anahtar kelimeleriyle taranmıştır. Konu ile ilgili tüm tezler; tezin yayınlanma yılı ve tezin türü, anabilim dalı, özgün dili, tema, yöntem, model, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmacının geliştirdiği tez sınıflama formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği/uyuşum yüzdesi .85 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda, lisansüstü tezlerin en çok 2015 ve 2019 yıllarında tamamlandığı, tezlerde sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dallarının önde çıktığı, yapılan tezlerin en çok yüksek lisans tezi olduğu, tez temalarının bir değişkenle ilişki belirleme, görüş, algı ve tutum belirleme üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca tezlerin yöntemsel özelliklerine bakıldığında en çok; nicel araştırma yöntemi, desenin tarama modeli, çalışma grubunun öğretmen ve öğretmen adayları, veri toplama aracının ölçek ve veri analizinin istatistiksel analiz olduğu görülmüştür. Bu bulgular ışığında küresel vatandaşlığa yönelik doktora çalışmalarının ve nitel çalışmaların artırılması önerilebilir.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 03
Mart 2022
Kabul tarihi 23
Temmuz 2022

ANAHTAR KELİMELER

Küresel
Vatandaşlık,
Lisansüstü, Tez,
Araştırma Eğilimi,
Türkiye

Makale Türü
Derleme makalesi/
Meta-sentez çalışması

İLETİŞİM İlknur Toy ilknurtoy29@gmail.com Birim., 68000, Aksaray, Türkiye

© 2023 Yazar(lar).

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserinizin remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

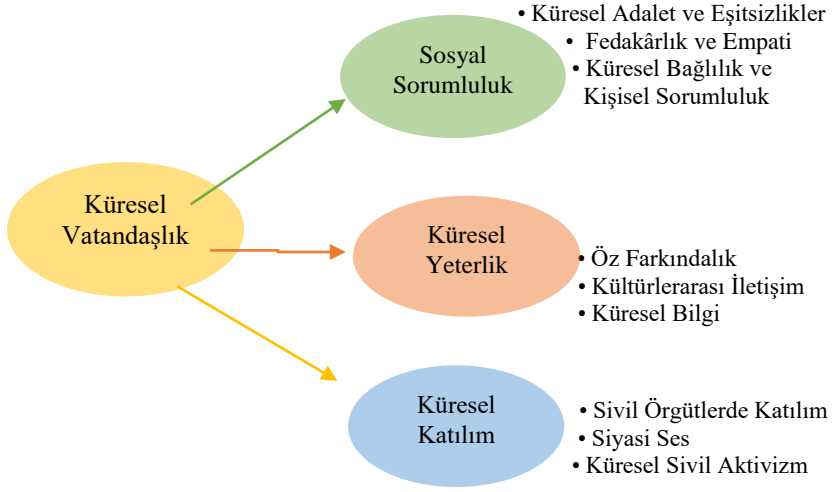
Bugünün Toplumu

(URL 1, 2022)

Yukarıdaki karikatürde olduğu gibi artık dünyada olup biten bir soruna (göç, savaş, açlık, iklim değişikliği, kuraklık çevre kirliliği vb.) sırtımızı dönüp “Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” diyemeyiz. Çünkü hepimiz aynı gemideyiz. Bu geminin su alırken duyarsız kalınıp iş birliği yapılmaması halinde hepimizin batacağı bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Steger (2006, s.119-120) da 21. yüzyıl ile birlikte bu gezegen üzerinde yaşayan insanların farklı yerlerde olsalar da soludukları hava, bağlı ve bağımlı buldukları iklim, yedikleri gıda ve içtikleri su vasıtasıyla ayrılmaz bir şekilde birbirlerine bağlı olduğunu dile getirmektedir (Akt. Kaya, 2020). Dolayısıyla bu gerçeklik bireylere daha fazla duyarlık, iş birliği ve sorumluluk yüklemektedir.

Yaşanan bu durum doğal olarak küresel vatandaşlık kavramını ön plana çıkarmıştır. Küresel vatandaş, olaylara ve dünyaya insanlık penceresinden bakan ve gelecek nesiller için sürdürülebilir bir yaşam miras bırakmaya çalışan evrensel anlamda bir kişiliktir (Kan, 2009). Küresel vatandaş, dünyayı görüp anlayan kişidir (Oxfam, 2016). Küresel vatandaşlık kavramı ise bireylerin yerel kimliklerini yok saymaları değil aksine kendi öz kimliklerinin çok daha farkında olarak küresel anlamda dünyaya açılması gelişme ve değişimleri yakın plandan izlemesi olarak anlaşılmalıdır (Kan, 2009). Konuya dair şekil 1’de Morais & Ogden (2011)’e ait küresel vatandaşlık kavramsal modeli yer almaktadır. İlgili kavramsal model; sosyal sorumluluk, küresel yeterlik ve küresel katılım boyutlarından oluşmaktadır.

Şekil 1. Küresel Vatandaşlık Kavramsal Modeli (Morais & Ogden, 2011, s.3)

Sosyal sorumluluk: Farklı bakış açılarına, kültürlere saygı duyma, empati kurma, adaletli olma, yerel davranışlarla küresel sonuçlar arasındaki nedensellik bağıını anlamalarını ve başkalarına ve çevresine karşı bağımlılığı (karşılıklı bağımlılığı) ve kişisel sorumluluğu ifade etmektedir.

Küresel yeterlik: Kültürlerarası iletişim becerilerinde ve karşılaşmalarda yeterli olma, yeteneklerini tanıma, dünya sorunlarına karşı farkındalık, ilgi ve bilgiyi açıklamaktadır.

Küresel katılım: Yerel ve küresel sorunları çözüme kavuşturmada gönüllülüğü, küresel konu veya olaylara yardımcı olmak için yerel davranışta bulunma ile politik ve toplumsal düzeyde eylemlere katılım olarak ifade edilebilir (Morais & Ogden, 2011).

Yukarıda küresel vatandaşlık tanımına ve kavramsal modeline bakıldığında, insanlar ve kültür arası farklılıklara saygı duyan, başkalarıyla empati kurabilen, dünyada yaşanan gelişmelerin farkında olan, şimdi var olan ve gelecekte gerçekleşmesi olası toplumsal ve küresel sorunlara (açlık, susuzluk, savaş, göç, insan hakları ihlali, çatışma, küresel ısınma, iklim değişikliği, çevre sorunları vb.) duyarlı, bu sorunları çözmek için birey olarak neler yapabileceğinin farkında olan ve buna inanan yerel ve evrensel anlamda katılım ve etkileşimde olan vatandaş profili çizilmektedir (Çolak, 2015; İçen & Akpınar, 2012).

Söz konusu vatandaşlık profili (küresel vatandaşlık veya dünya vatandaşlığı) giderek daha da önem kazanmaktadır. Çünkü teknolojik gelişmelerin etkisi sonucu iletişim ve ulaşım kolaylaşmış, mekânsal sınırlar anlamını yitirmiş, toplumlar ve kültürler birbirine yaklaşmış, kilometrelerce uzaklıktaki her türlü haberdan, bilgiden ve sorundan anında haberdar olunur olunmuş dünyamız artık bir nevi

küçük bir köy haline gelmiştir. Küçük bir köye dönüşen dünyamızda çevre kirliliği, küresel ısınma, iklim değişikliği, çölleşme, orman yangınları, açlık, susuzluk, kuraklık, yoksulluk, savaş, terör, göç ve salgın vb. küresel sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlarla birlikte ulaşım, ticaret, iletişim, eğitim ve göç gibi gelişmeler meydana gelmektedir. Söz konusu gelişmeler sonucu değişik kültürlerden insanların bir araya gelme süreci hızlanmış ve çok kültürlülük artmıştır. Ayrıca 21. yüzyılda siyasal, sosyal, kültürel, etniksel vb. pek çok alanda küresel değişim ve gelişme gerçekleşmektedir (Toy, 2021).

Tüm bu gelişme değişimler göz önüne alındığında 21. yüzyıl dünyasında öğrencilerin bambaşka bir dünyayla yüz yüze kalacağı düşünülmektedir. Bu çağın öğrencileri farklı etnik, cinsiyet, dilsel, ırksal ve sosyo-ekonomik geçmişi olan bireylerle günlük yaşamlarında karşılaşarak iletişimde olacakları için ve duygusal, zihinsel ve fiziksel sağlıkları da olumsuz olarak etkileneceği için öğrencilerin yenedünya gerekliliğine göre yetiştirilmesi temel bir problem teşkil etmektedir. Bu nedenle küresel çağın bireylerinin küresel bir eğitim anlayışıyla yetişmeleri gerektiği gün gibi ortada durmaktadır (Kirkwood, 2001).

Çağın eğitim sistemlerinin artan küreselleşme, bilgi patlaması, çok kültürlülük vb. konulara eğilmekle beraber aynı zamanda yerel ve evrensel değerleri yitirmemek ikilemiyle karşı karşıya kaldığı yadsınamaz gerçektir. Bu anlamda öğretmenlerin öğrencileri hem yereli yani özlerini (kimliklerini) koruyacakları şekilde hem de küresel dünyanın ihtiyaçlarına uygun şekilde hazırlamaları gerekmektedir (Güven, 1999). Günümüzde yaşanan değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilecek bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Artık bireyler sadece ülkelerindeki sorunlarla değil aynı zamanda dünyada olan sorunlarla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla bireylerin içinde buldukları toplumla uyumu sağlayabilmeleri ve farklılıklara saygılı ve hoşgörülü olabilmeleri için küresel vatandaşlık özelliklerini taşıması gerekmektedir. Bu açıdan okullarda küresel vatandaşlık eğitimine yer vermek elzemdir (Balbağ, 2016). Özetle; denilebilir ki bugünün ve geleceğin dünyasının gereksinimlerini karşılayabilmek için bireylerin küresel vatandaş ve dünya vatandaşı olmaları beklenmektedir. Bunu sağlamanın yolu eğitimidir. Bu açıdan konuya ilişkin eğitim alanında çalışmaların yapılması önem taşımaktadır.

Literatür incelendiğinde Horey, Fortune, Nicolacopoulos, Kashima & Mathisen (2018)'in küresel vatandaşlık ve yüksek öğrenim ilişkisi, Yemini, Tibbitts & Goren (2019)'in öğretmen eğitiminde küresel vatandaşlık eğitimi üzerine trend ve uyarıları üzerine literatür incelemesi, Hou (2020)'un karşılaştırmalı küresel vatandaşlık eğitimi, Edwards Jr, Sustarsic, Chiba, McCormick, Goo & Perriton (2020)'un küresel vatandaşlık ve sürdürülebilir kalkınma için eğitim sağlama, Pashby, Costa, Stein, Andreotti (2020)'nin küresel vatandaşlık eğitimi tipolojilerinin meta analizi, Ahmed & Mohammed (2021)'in küresel vatandaşlık eğitim programlarının etkisinin değerlendirilmesi üzerine araştırma sentezi, Massaro (2022)'nin yüksek eğitim enstitülerinde küresel vatandaşlık gelişimi üzerine sistematik inceleme, Shultz & Jorgenson (2016)'un ortaöğretim sonrası kurumlarda küresel vatandaşlık eğitimi üzerine literatür incelemesi ve Ersoy (2013)'un küresel vatandaşlık üzerine Türkiye'deki sosyal bilgiler ders kitaplarının

bir analizi konularında çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca söz konusu çalışmaların dışında Danju & Uzunboylu (2016)'nın vatandaşlık eğitimine yönelik içerik analizi çalışması, Kayaalp & Karameşe (2020), Sel (2021), Namli Altıntaş & Kozaner Yeniğül (2021), Tangülü & Karakuş (2021)'un Türkiye'de sosyal bilgiler alanında vatandaşlık eğitimi konuları üzerine yapılan tezlerin eğilimleri/metasentezi, Karaca & Akbaba (2021)'nin vatandaşlık eğitimi üzerine bibliyometrik araştırma ve Palaz (2021)'in dergilerdeki makalelerin bibliyografik analizi konularına dair çalışmalar da bulunmaktadır.

Literatür incelendiğinde küresel vatandaşlığa dair sistematik inceleme, içerik analizi vb. çalışmalar bağlamında uluslararası düzeyde sınırlı çalışma yer aldığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte ülkemizde vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimiyle ilgili araştırma eğilimlerinin incelendiği birkaç çalışma yer almasına rağmen küresel vatandaşlık üzerine eğilimlerin incelendiği bir araştırmaya rastlanılmaması nedeniyle bu çalışma özgünlük taşımaktadır. Aynı zamanda çalışma sadece sosyal bilgiler alanına değil tüm alana yönelik olması nedeniyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Güncel bir konu olması nedeniyle konuya dair her alanda yapılmış çalışmalardaki yığılma ve eksiklikleri gösterip araştırma ihtiyaçlarının tespiti bakımından önemlidir. Son olarak mevcut çalışma küresel vatandaşlık konusuna dair yapılmış lisansüstü tezlerdeki karakteristik ve yönetsel eğilimleri ortaya çıkararak ileride gerçekleştirilecek deneysel ve teorik çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Amaç

Küresel vatandaşlık, şimdiki ve geleceği ilgilendiren bir konudur. Ancak ülkemizde küresel vatandaşlık konusuna dair lisansüstü tezlerin mevcut durumunu bütüncül olarak ortaya koyabilecek metasentez vb. bir çalışma yer almamaktadır. Bu anlamda alan yazındaki bu eksikliği gidermek açısından araştırma önemlidir. Ayrıca bu çalışma konuya dair tezlerdeki karakteristik özellikler (yılı, türü, anabilim dalı, özgün dili, temaları) ve yönetsel özellikler (yöntem, desen, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri analizi) hakkında araştırmacılara bilgi ve fikir vermesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de küresel vatandaşlık üzerine yapılmış lisansüstü tezlerdeki araştırma eğilimlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın temel problemini "Türkiye'de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerdeki araştırma eğilimleri nasıldır?" sorusu oluşturmuştur. Araştırmanın temel problemi kapsamında şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin yıllara ve türlere göre dağılımı nasıldır?
2. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin özgün dillerine göre dağılımı nasıldır?
3. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin anabilim/ bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
4. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin temalarına göre dağılımı nasıldır?

5. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
8. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Küresel vatandaşlık konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Metodoloji

Araştırma modeli, evreni, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik yer almıştır.

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden meta-sentez kullanılmıştır. Meta-sentez, bütüncül bir bakışla belli bir konu üzerine yapılan çalışmaların nitel bulgularını tema veya şablonlar aracılığıyla sunarak karşılaştırılıp benzer ve farklı yönlerinin saptanmasıyla yeni çıkarımlara ulaşıldığı tekniktir. Yorumlama ve sentezleme yapma olanağı sunmaktadır (Baynazoğlu & Atasoy, 2020). Meta-sentezin aşamaları sırasıyla araştırma kapsamının (problem ve anahtar kelime tespiti) belirlenmesi, alan yazın taramasıyla ilgili çalışmaları saptama, araştırmada değerlendirilecek çalışmaların kararlaştırılması, yayınların kalitelerinin değerlendirilmesi, belirlenen çalışmaların çözümlenmesi ve karşılaştırılması, kod ve temaların belirlenmesi ve çalışma analiz sonuçlarının sentezlenip bulguların ayrıntılı rapor edilmesini içermektedir (Walsh & Downe, 2005).

Bu çalışmada Türkiye’de küresel vatandaşlık konusu üzerine yapılmış lisansüstü tezlere bütüncül bir perspektiften bakarak eğilimlerin nasıl olduğunu saptayıp yeni çıkarımlarda bulunmak amaçlandığı için meta-sentez kullanılmıştır.

Araştırma Evreni

Araştırma evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan küresel vatandaşlık konusu ile ilgili 16 yüksek lisans ve 5 doktora olmak üzere toplam 21 tez oluşturmaktadır. Söz konusu tezlerin tamamına ulaşıldığı için örneklem alımına gidilmemiştir. Çalışma, Türkiye’deki lisansüstü tezleri içermektedir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacının geliştirdiği tez sınıflama formu kullanılmıştır. Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümü; yazar

adı, yayınlanma yılı ve tezin türü, anabilim dalı, özgün dili, tema başlıklarını içermektedir. İkinci bölümü; yöntem, desen, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi başlıklarını içermektedir. Söz edilen tez sınıflama formu örneğine aşağıda tablo 1’ de yer verilmiştir.

Tablo1. Tez Sınıflama Formu Örneği

1.Bölüm: Tezlerin Karakteristik Özellikleri					
Yazar	Yayınlanma yılı	Türü	Anabilim/Bilim dalı	Özgün dili	Konu
2. Bölüm: Tezlerin Yöntemsel Özellikleri					
Yöntem	Desen	Çalışma grubu	Veri toplama aracı	Veri analizi	

Çalışma kapsamındaki tezler yukarıdaki tablodaki başlıklar doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecine çalışma konusu belirlenerek ve alt problemler tasarlanarak başlanmıştır. Ardından Yök Tez Merkezi veri tabanında “Küresel Vatandaşlık, Dünya Vatandaşlığı” anahtar kelimeleriyle ve bu sözcüklere çeşitli ekler (-nın, -na vb.) getirilmesiyle taranmıştır. Çalışmaya dâhil edilecek tezler için bir zaman dilimi ve alan kısıtlaması gözetilmemiştir. Bu doğrultuda veri tabanı taraması sonucu 21 çalışmaya erişilmiştir. Çalışmada hâlihazırdaki tüm çalışmaların durumu ortaya çıkarılmak istendiğinden ve sayısı fazla olmadığından herhangi bir hariç tutma ölçütü yer almamıştır. Araştırma 21 tez ile gerçekleştirilmiştir. Tespit edilen tezler ayrıntılı bir şekilde okunarak tez sınıflama formuna göre bilgiler ayrıştırılmış ve sınıflama formuna işlenmiştir. Daha sonra bu formdaki bilgiler exele aktarılmıştır. Veriler toplandıktan sonra içerik analizi tekniğiyle kod ve temalar oluşturularak bulguların yorumlanma safhasına geçilmiştir.

Araştırma verileri 16 Nisan- 25 Mayıs 2021 aralığında elde edilmiştir. Ayrıca çalışma bitimine dek yayımlanan yeni çalışma tespit edildikçe araştırma verilerine dâhil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, birbiriyle benzer ve ilişkili verilerin (kodların) belli temalar etrafında bir araya getirilerek yorumlandığı tekniktir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada küresel vatandaşlık konusunda nitel ve nicel olarak birbirinden bağımsız gerçekleştirilen çalışmaların verileri benzer kodlar oluşturularak belli temalar çerçevesinde özetlenip sunulmak istendiği için içerik analizi kullanılmıştır.

İçerik analizi; (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi ile (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarına göre yapılır (Yıldırım & Şimşek, 2018). İçerik analizinin söz konusu aşamaları doğrultusunda çalışma verileri analiz edilmiştir. Bu kapsamda önce tezler, araştırma problemleri göz önüne alınarak değerlendirilerek uygun kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra elde edilen kodlar benzerlik ve ilişkilerine göre temalar altında toplanmıştır. Son aşamalarda kodlar ve temalar düzenlenmiş ve bulgular tanımlanıp yorumlanmıştır.

Analiz sürecinde veri karışıklığını önleme ve etiğe uygunluk amacıyla her bir tez için “T” kodu oluşturulmuş ve tezler “T1, T2,.....T21” şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada bu kodlara yer verilmiştir. Çalışma T3, kuramsal bir çalışma olması (yöntemsel özellikleri barındırmaması) nedeniyle sadece araştırmanın karakteristik özelliklerini (yıl, tez türü, tema vb.) içeren araştırma soruları kapsamında analizin bir kısmına dâhil edilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlık) sağlamak için kodlama tutarlılığına bakılmıştır. Bu bağlamda oluşturulan tema ve kodların birbiriyle uyumluluk durumu iki uzman tarafından değerlendirilerek görüş birliği ve görüş ayrılıkları belirlenmiştir. Bu hususlar dikkate alınarak kodlayıcılar arasındaki uyum yüzdesi Miles ve Huberman’ın formülüne ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$) göre hesaplanmıştır. Hesaplama sonucu araştırmanın güvenirliliği/uyuşumu %85 olarak bulunmuştur. Kodlama tutarlılığının sağlanabilmesi için kodlayıcılar arası güvenilirlik uyum yüzdesinin en az %70 olması önerilmiştir (Miles & Huberman, 1994). Ayrıca araştırmanın iç güvenirliliği; verilerin amaca uygun elde edilmesi, yöntem bölümünün ayrıntılı açıklanması, bulguların yorumlanmadan sunumu, bulguların literatürle kıyası, araştırma sonuçlarının açıkça belirtilmesi ile sağlanmıştır. Dış güvenilirlik (teyit edilebilirlik) araştırma modeli, veri toplama aracı, veri toplama süreci, veri analiz tekniği ve süreci ayrıntılı açıklanarak sağlanmıştır.

İç geçerliği (inandırıcılık) sağlamak amacıyla çalışmaya dahil edilen tezler, veri kaybı olmaması için dikkatle incelenmiştir. Bu bağlamda bir tezin kodlama süreci bitmeden diğer tezin kodlanması yapılmamıştır. Tema ve kodlar arasındaki uyum durumu tekrar gözden geçirilmiştir. Doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Dış geçerlik (aktarılabirlik) ise veri toplama sürecinin detaylı anlatımıyla sağlanmıştır. Son olarak araştırma verilerinin elde edilme zaman aralığı belirtilmiştir.

Etik Kurul İzni

Çalışmanın derleme türünde metasentez çalışması olması nedeniyle bu çalışma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında bulunmaktadır. Çalışma gönderiminde etik kurul izni gerektirmediğine dair beyan belgesi imzalanarak sunulmuştur.

Bulgular

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Yıllara ve Türlerine Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin yapıldığı yıllara ve türlerine dair bulgular aşağıda tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Yıllara ve Türlerine Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Yüksek Lisans	Doktora
		Tezler	Tezler
Yıl ve Tür	2003	T3	-
	2013	T14, T16	-
	2014	T13	-
	2015	T9, T10	T11, T12
	2016	-	T8
	2017	T1, T7	-
	2018	-	T6
	2019	T2, T5, T15, T21	-
	2020	T4, T20	-
	2021	T17, T19	T18
	2022	-	-

Tablo 2’de lisansüstü tezlerin yıllara ve türlere göre içerik analizi sonuçlarına bakıldığında tezlerin en çok 2015, 2019 yıllarına ait olduğu bunu sırasıyla 2021, 2020, 2017, 2013, 2018, 2016, 2014, 2003 yıllarının izlediği görülmüştür. Bununla birlikte 2003-2013 arasında lisansüstü tezin olmadığı saptanmıştır. Yapılan tezlerin türleri incelendiğinde ise en çok yüksek lisans türünde olduğu tespit edilmiştir. Doktora tezlerinin ise az sayıda olduğu görülmüştür. Ayrıca 2022 yılına ait henüz bir çalışmanın olmadığı görülmüştür.

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Anabilim/Bilim Dallarına Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin yapıldığı anabilim/bilim dallarına yönelik bulgular aşağıda tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Anabilim/Bilim Dallarına Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Yüksek Lisans	Doktora
		Tezler	Tezler
Anabilim/ Bilim Dalı	İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı	T2	-
	Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	T9	-
	Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı	T16	T6
	Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı	T5	-
	Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı	T15	-
	Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	T4,T10,T13,T21	T8
	Sosyal Bilgiler Bilim Dalı	T1,T7,T14,T17,T20	T11,T12
	Sosyoloji Anabilim Dalı	T3	-
	Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı	-	T18
	Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı	T19	-

Tablo 3'te lisansüstü tezlerin anabilim/bilim dallarına göre içerik analizi sonuçları incelendiğinde en çok sırasıyla sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliğinde gerçekleştiği görülmüştür. Bununla birlikte eğitim bilimleri anabilim dalında iki çalışma görülürken diğer anabilim dallarında ise tek çalışma olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Özgün Dillerine Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin özgün dillerine ilişkin bulgular aşağıda tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Özgün Dillerine Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Özgün Dili	İngilizce	T2, T3, T16
	Türkçe	T1, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, T18, T19, T20, T21

Tablo 4’te lisansüstü tezlerin özgün dillerine göre içerik analizi sonuçlarına bakıldığında tezlerin en çok Türkçe dilinde gerçekleştiği en az İngilizce dilinde gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Temalarına Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin temalarına ilişkin bulgular aşağıda tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: Lisansüstü Tezlerin Temalarına Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Bir Değişkenle İlişki Belirleme	-küresel vatandaşlık ve saldırganlık ilişkisi, sosyal girişimcilik, küresel vatandaşlık ve çevre davranışı arasındaki ilişki, değer tercihlerinin küresel vatandaşlık düzeylerine etkisi, sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ve küresel vatandaşlık görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, küresel vatandaşlık düzeyleri ile değerlere ilişkin görüşleri arasındaki ilişki.	T9, T12, T4, T10, T17
Görüş ve Algı Belirleme	Küresel vatandaşlık algıları ve sosyal bilgiler dersinde küresel vatandaşlık eğitimine yönelik algı ve görüşleri, küresel vatandaşlık algıları, ilkökul öğrencilerinin küresel vatandaşlığa ilişkin algı ve görüşleri, sosyal bilgiler ile vatandaşlık ve demokrasi eğitimi derslerinde küresel vatandaşlık eğitimi görüşleri vatandaşlık duygusu ile küresel vatandaşlığa ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı analizi, küresel vatandaşlık kapsamında çokkültürlülük hakkındaki görüşlerin incelenmesi.	T1, T11, T8, T20, T21, T13
Tutum Belirleme	Küresel vatandaşlık tutum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi, küresel vatandaşlık tutumlarının incelenmesi, küresel vatandaşlık ve çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi.	T14, T15, T5, T7
Yetkinlik İnceleme	Dünya vatandaşlığına dair yetkinlik inceleme.	T16
Bir Eğitim ve Konu ile İlişkilendirme	Küresel vatandaşlık eğitiminin İngilizce öğretmeni eğitimi pedagojisine entegrasyonu, küresel vatandaşlık ve küresel kent.	T2, T3
Sınıf İçi Uygulama	Sanat aracılığıyla verilen küresel vatandaşlık eğitimi.	T18
Değer Yargısı ve Karakter Belirleme	Dünya vatandaşlığına ilişkin karakter ve değer yargılarının belirlenmesi, sosyobilimsel konular hakkındaki görüş ve tutumları ile dünya vatandaşlığına dair değer yargılarının incelenmesi.	T19, T15

Diğer/Karma	Çokkültürlü yeterlik algılarının küresel vatandaşlık algıları üzerine etkisi ve kültürel zekânın bu ilişki üzerindeki aracı etkisinin belirlenmesi.	T6
-------------	---	----

*Her kod sadece bir temada değerlendirilmiştir.

Tablo 5’te lisansüstü tezlerin temalarına göre içerik analizi sonuçlarına bakıldığında bir değişkenle ilişkisini belirleme, görüş, algı ve tutum belirleme temalarının üzerine yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bununla birlikte değer yargısı ve karakter belirleme, sınıf içi uygulama, yetkinlik belirleme, bir eğitim ve konu ile ilişkilendirme ve karma temalarında ise az sayıda tez çalışması olduğu saptanmıştır.

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin araştırma yöntemine dair bulgular aşağıda tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Yöntem	Nicel	T4, T6, T7, T10, T12, T13, T14, T15, T19, T20
	Nitel	T1, T18
	Karma (Nitel ve Nicel)	T2, T5, T8, T11, T21
Hata	İsmi yanlış belirtilmiş	T16, T9
	Belirtilmemiş	T17

Tablo 6’da lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre içerik analizi sonuçları incelendiğinde en çok nicel yöntemin tercih edildiği tespit edilmiştir. Bunu karma yöntemin izlediği ve en az nitel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca hata temasında; iki çalışmada yöntem isminin yanlış belirtildiği ve bir çalışmada yöntemin isminin belirtilmediği görülmüştür.

T1: “*Bu araştırmada ...nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır.*”

T9: “*Bu araştırma betimsel yöntem ve ilişkiyel tarama modeline göre modellenmiştir.*”

T20: “*...Bu amaç doğrultusunda araştırma, nicel araştırma yaklaşımlarından tarama modelinde korelasyonel desende planlanmış ve yürütülmüştür.*”

T21: “*...Araştırmada karma yöntem desenlerinden tek gruplu gömülü desen kullanılmıştır.*”

T12: “*Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkiyel tarama modeli temel alınarak hazırlanmıştır.*”

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenlerine Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin araştırma desenine yönelik bulgular aşağıda tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Desen	Açımlayıcı/açıklayıcı sıralı desen	T5, T8
	Tarama modeli (betimsel, ilişkisel ve genel tarama)	T4,T6,T7,T9,T10,T12,T13,T14,T15,T17,T19,T20
	Paralel karma desen	T11
	Tek gruplu gömülü desen	T21
	Temel nitel araştırma	T1
	Durum çalışması	T2
	Eylem araştırması	T18
Hata	İsmi yanlış belirtilmiş (Delphi tekniği, yorumlayıcı fenomenolojik analiz)	T16
	Desen ismi belirtilmemiş	T2

Tablo 7’de lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre içerik analizi sonuçlarına bakıldığında tarama modelinin en çok tercih edilen desen olduğu; açımlayıcı sıralı desen, paralel karma desen, gömülü desen, temel nitel araştırma, eylem araştırması ve durum çalışmasının en az tercih edilen desen olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte hata temasında; bir çalışmada desenin yer almadığı, bir çalışmada ise desenin yanlış olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada deneysel, metafor ve görüngübilim desenine yer verilmediği saptanmıştır.

T18: “...Bu noktada ...çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılmıştır.”

T5: “...Çalışmada karma yöntem modellerinden açımlayıcı sıralı karma yöntem deseni seçilmiştir.”

T16: “...Method 1: Delphi Technique was used to determine a globally competent teacher as a citizen consisted of three rounds.”

“...Method 2: Interpretative Phenomenological Analysis was used to answer the teachers’ knowledge ...”

T10: “Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir.”

T4: “...Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış olan nicel bir araştırmadır.”

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çalışma Gruplarına Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin yapıldığı çalışma grubuna yönelik bulgular aşağıda tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grubuna Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Çalışma Grubu	Sporcular, seyirciler	T9
	Öğretmenler	T1, T4, T6, T8, T10, T11, 18, T19
	Öğretmen Adayları	T2, T7, T12, T14, T15, T16, T17, T20
	Öğrenciler (Anaokulu/İlköğretim/Ortaöğretim/ Ön Lisans)	T8, T11, T13, T18, T21, T20
	Yöneticiler	T9, T5, T18

* Kimi tezlerde birden çok çalışma grubu yer almıştır.

Tablo 8’de lisansüstü tezlerin çalışma grubu içerik analizi sonuçları incelendiğinde en çok öğretmen ve öğretmen adaylarına yer verildiği tespit edilmiştir. Bu sırasıyla öğrencilerin, yöneticilerin ve sporcuların-seyircilerin takip ettiği görülmüştür.

T9: “Araştırmanın örneklemi ise ...200 sporcu, 514 seyirci ve 71 yönetici olmak üzere toplam 785 kişiden oluşmaktadır.”

T5: “Araştırmanın evrenini, ... okul yöneticileri (Okul müdür ve müdür yardımcıları) oluşturmaktadır.”

T10: “Araştırmanın evrenini, ...ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.”

T12: “Araştırmanın evrenini ...Sosyal Bilgiler öğretmeni adayları oluşturmaktadır.”

T7: “Araştırmanın evrenini, ...Sosyal Bilgiler Programında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır.”

T18: “Çalışma grubu ... 60-72 aylık 15 çocuktan oluşmaktadır Çocuklara ek olarak sınıfın öğretmeni, okul rehberlik öğretmeni ve okul müdürü de çalışmanın katılımcıları arasındadır.”

T21: “...Araştırma bir devlet okulunda 22 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.”

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin veri toplama araçlarına yönelik bulgular aşağıda tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler
Veri Toplama Araçları	Anket Formu	T11, T13, T4, T20
	Öğretim Programı Analiz Formu	T11
	Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu	T1, T8, T11
	Araştırmacı Alan Notları	T2
	Envanter	T9
	Küçük Ölçekli Öğretim Planları	T2
	Odak Grup Görüşme Dökümleri	T2
	Kişisel Bilgi Formu	T5, T8, T9, T10, T20, T21
	Ölçek	T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T12, T14, T15, T17, T19, T20, T21
		Veri toplama aracı olmayanlar (Delphi, yarı yapılandırılmış görüşme/mülakat, anket)
Hata	Veri toplama yöntemi olmayanlar (araştırmacı günlüğü, geçerlik komitesi verileri, video kayıtları, çocuk ürünleri)	T18, T18, T18, T18
Diğer	Veri toplama yöntemi belirtilenler (Görüşme, gözlem)	T18-T18

* Kimi tezlerde birden çok veri toplama aracı kullanılmıştır. Aynı kod içinde bir çalışma birden fazla yer almıştır.

Tablo 9’da lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre içerik analizi sonuçları incelendiğinde en çok ölçek kullanıldığı tespit edilmiştir. Ölçekten sonra en çok kullanılan veri toplama aracının kişisel bilgi formu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte hata ve diğer temasında yer alan veri toplama aracı olarak belirtilen yarı yapılandırılmış görüşme/mülakatın ve anketin kişisel bilgi formuyla aynı sayıda olduğu görülmüştür. Ayrıca alan notları, envanter, analiz formu, araştırmacı günlüğü, gözlem formu, video kayıtları, çocuk ürünleri, küçük ölçekli öğretim planlarının en az kullanıldığı saptanmıştır.

T9: “Bu araştırma, veri toplama aracı olarak ... “Küresel Vatandaşlık Ölçeği” ile İpek İlter (Kiper) tarafından geliştirilen “Saldırganlık Envanteri” ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır.”

T16: “The data collection, instrument, and analysis of this study comprised two methods. Method 1: The normative Delphi technique with three iterative round was employed for the first research question. ...was conducted between March and July, 2012.”

T12: “...Kişisel Bilgiler Formu, Aday Öğretmenlerin Sosyal Girişimcilik Özellikleri Ölçeği, Küresel Vatandaşlık Ölçeği ve Çevre Davranış Ölçeği kullanılmıştır.”

T18: “Araştırmada gözlem, görüşme, araştırmacı günlüğü, geçerlik komitesi verileri ve çocukların ortaya koydukları sanat ürünleri veri toplama yöntemleri olarak kullanılmıştır.”

Türkiye’de Küresel Vatandaşlıkla İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Verilerinin Analizine Yönelik Bulgular

Türkiye’de küresel vatandaşlıkla ilgili yapılan tezlerin verilerinin analizine ilişkin bulgular aşağıda tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Lisansüstü Tezlerin Verilerinin Analizine Göre İçerik Analizi Sonuçları

Tema	Kod	Tezler		
Veri Analiz Tekniği	Nitel	Yorumlayıcı Fenomonolojik Analiz	T16	
		Tematik Analiz	T1	
		Betimsel ve İçerik Analizi	T18	
Veri Analiz Tekniği	Nitel	İstatistiki Analiz	T4,T6,T7,T9,T10,T12,T13,T14,T15,T17,T19,T20	
		Karma	İstatistiki Analiz ve Betimsel Analiz	T5, T21
			İstatistiki Analiz ve Maxoda Nitel Analiz	T8
İstatistiki Analiz ve İçerik Analizi	T2, T11			

Tablo 10’da lisansüstü tezlerin araştırma verilerinin analizine göre içerik analizi sonuçlarına bakıldığında en çok istatistiki analiz (nicel) tekniklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunu karma analizin izlediği ve nitel veri analiz tekniklerinin ise az kullanıldığı görülmüştür.

T18: “Betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri verilerin analizi için kullanılmıştır.”

T16: “...Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz (Interpretative Phenomenological Analysis) kullanılarak... analiz edilmiştir.”

T5: “Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS for Windows ver: 22.0” programında çözümlenmiştir. Nitel verilerin çözümlenmesinde; Yöneticilerle görüşme yöntemiyle elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır.”

T9: “Verilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır.”

T7: “Araştırmada elde edilen veriler SPSS Statistics 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir.”

T1: “Bu araştırmada verilerin analizi için tematik analiz kullanılmıştır.”

Tartışma ve Sonuç

Küresel vatandaşlık konusuna dair lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin belirlendiği mevcut çalışmanın bu kısmında küresel vatandaşlık konusu üzerine yapılan lisansüstü tezler; tezin yayınlanma yılı ve tezin türü, anabilim dalı, özgün dili, tema, yöntem, desen, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi değişkenlerini içeren araştırma problemleri doğrultusunda incelenip tartışılmıştır.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde en çok 2015 ve 2019 yıllarına ait olduğu bunu sırasıyla 2021, 2020, 2017, 2013, 2018, 2016, 2014, 2003 yıllarının izlediği görülmüştür. 2003-2013 arasında hiç teze rastlanmamıştır. Ayrıca 2022 yılına ait bir çalışma henüz görülmemiştir. Tangülü & Karakuş (2021), Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün çalışmalarında en fazla tez 2019 yılında yapılmıştır. Bu bulgular mevcut çalışma bulgusu ile örtüşmektedir. Ancak mevcut çalışma Tangülü & Karakuş (2021)'un sadece bir yılda tez olmadığı sonucu ve Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün en az tez yılı bulgusu yönleriyle farklılık göstermektedir. Sari & Taşer (2018)'in çalışması en çok tezin 2016 ve en az tez yılı bulgusu yönüyle farklılık taşımaktadır. Aynı çalışmanın yıllar farklı olsa da belli yıl aralıklarında hiçbir tezin yer almadığı bulgusuyla mevcut çalışma bulgusu örtüşmektedir. Tezlerin türlerine göre dağılımları incelendiğinde ise yüksek lisans tezlerinin yüksek sayıda olduğu ancak doktora tezlerinin az olduğu tespit edilmiştir. Tangülü & Karakuş (2021)'ün çalışmasında yüksek lisans tezinin önde olma sonucu çalışmayla benzerken doktora tezlerinin yüksek lisans tezinin yarısı oluşturduğu sonucuyla mevcut araştırmadan farklılık içermektedir. Sari & Taşer (2018), Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün çalışmasında tezlerin en çok yüksek lisans, en az doktora olması sonucuyla çalışma bulgusu örtüşmektedir. Mevcut çalışmada tez türü açısından doktora çalışmalarının çok az olması bir eksikliklerdir. Bu durum doktora programlarının yüksek lisansa göre sayıca azlığından kaynaklanabilir. Bununla birlikte tez yılları incelendiğinde en çok tezin 2015 ve 2019 yıllarında tamamlandığı görülse de yetersizdir. Ayrıca 2003-2013 aralığında hiç tez olmayışı konunun sonradan güncelliğini artırıp öne çıkması nedeniyle olabilir. 2022'de henüz tez olmamasının yılın başında olunması nedeniyle normal olduğu düşünülmektedir. Özellikle son yıllara yönelik çalışma sayısının güncel konu olmasına rağmen az sayıda olması dikkat çekicidir. Son zamanlarda konunun güncelliğini artırmasına rağmen toplam tez sayısının az olduğu söylenebilir. Bu nedenle günümüzü ve geleceği ilgilendiren bu konuya yönelik çalışmaların artırılması önemlidir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin anabilim/bilim dallarına göre dağılımı incelendiğinde sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında diğerlerine göre daha çok tez çalışması yer almaktadır. Baş & Beyhan (2012)'in çalışmasında tezlerin en çok eğitim programları ve öğretim anabilim dalında yapıldığı bulgusuyla çalışma bulgusu örtüşmemektedir. Keskin (2014)'in çalışmasında en az sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilimdalı bulgusu mevcut çalışmayla zıtlık göstermektedir. Mevcut çalışmada tezlerde sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dalının önde çıktığı, ancak yine de çalışmaların yetersizliği göze çarpmaktadır. İlgili bilim dallarında diğerlerine göre daha fazla tez yapılmasında hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin güncellik (aktüalite) ilkesi bağı, vatandaşlık ve küresel vatandaşlık konusunu doğrudan ve dolaylı olarak içinde barındırması bir etken olabilir. Bununla birlikte küresel vatandaşlıkla bağlantı olmasına rağmen coğrafya alanına yönelik bir çalışmanın olmayışı bir eksiklik olarak görülebilir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin özgün dillerine göre durumu incelendiğinde en fazla Türkçe, en az İngilizce dilinde hazırlandığı tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bulgusu Sâri & Taşer (2018)'in tez çalışma bulgusuyla paralellik göstermektedir. Demircan (2007)'in çalışmasında en fazla Türkçe, en az İngilizce dillerinde bulgusu çalışmayla paralelken Almanca'nın ikinci sırada olması çalışma bulgusuyla örtüşmemektedir. Mevcut çalışmada lisansüstü tezlerin özgün dilinin en çok Türkçe olması sonucu; ülkemizdeki tezler olması nedeniyle doğal bir sonuçtur. Bununla birlikte yabancı dillere yönelik tezlerde eksiklik olduğu söylenebilir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin temalarına göre dağılımı incelendiğinde bir değişkenle ilişki belirleme, görüş, algı ve tutum belirleme temalarının ağırlık kazandığı tespit edilmiştir. Değer yargısı ve karakter belirleme, sınıf içi uygulama, yetkinlik belirleme, bir eğitim ve konu ile ilişkilendirme ve karma temaların az olduğu görülmüştür. Edwards et al. (2020)'ın çalışmasında sürdürülebilir gelişim için eğitim ve kültürel çeşitlilik temaları ilk sırada, insan hakları ve barış eğitimi ikinci sırada en az cinsiyet eşitliği temaları görülmüştür. Bu bulgu çalışma sonuçlarından farklılık taşımaktadır. Ersoy (2013)'un sosyal bilgiler ders kitaplarını incelediği çalışmasında yönetim ve güç, insan hakları, sosyal konular, eleştirel düşünme ve problem çözme, katılım, bağlılık ve aidiyet, sorumluluk, saygı ve hoşgörü, dayanışma ve iş birliği, çatışma çözümü ve barış temaları ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonuçları araştırma bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Massaro (2022)'nin çalışmasında yurt dışı eğitim temasının en fazla olduğu, bunu sırasıyla fakülte ve öğrenci algıları (dörtte birinde), kurs çalışmaları, üniversite programları temalarının izlediği, en az ise küresel vatandaşlık ölçümleri teması bulgularına ulaşılmıştır. Bu çalışma mevcut çalışmadan bu yönleriyle ayrılmaktadır. Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün çalışmasında tezlerde en fazla görülen tema konuyla ilgili yaklaşımlar iken en az vatandaşlık eğitimiyle ilgili sorunlar, karşılaştırmalı çalışmalar ve anayasa temaları olmuştur. Bu bulgu çalışma bulgularıyla benzerlik göstermemektedir. Bu çalışmada bir değişkenle ilişki belirleme, görüş, algı ve tutum belirlemeye dair eğilim olduğu görülmektedir. Bu durum konunun güncel ve önemli olması nedeniyle mevcut durumun açığa çıkarılmak istenmesinden kaynaklanabilir. İlaveten son zamanlarda görüş, algı ve tutum çalışmalarının yaygınlaşması olabilir. Bunların dışında temalar incelendiğinde bir ölçek geliştirme çalışması olmaması eksiklik olarak görülebilir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde en fazla nicel yöntemin tercih edildiği, onu karma yöntemin izlediği en az ise nitel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Kayaalp & Karameşe (2020)'nin çalışmasında tezlerin yöntemi en çok nicel yöntem bulgusuyla uyumlu iken en az karma yöntem olması bulgusuyla çalışmadan ayrılmaktadır. Tangülü & Karakuş (2021)'un çalışmasında tezlerde en fazla karma yöntemin daha sonra nitel en az nicel yöntemin kullanıldığı saptanmıştır. Çalışmanın bu bulgusu mevcut çalışma bulgusuyla zıtlık göstermektedir. Danju & Uzunboylu (2016)'nin çalışması en fazla nitel yöntem, ikinci sırada nicel

yöntem ve karma analizin en az olduğu bulgusu yönüyle mevcut araştırmadan farklılık göstermektedir. Sel (2021)'in çalışmasında nitel yöntem çalışmalarının en fazla olduğu sonucuna erişilmiştir. Çalışma bu bulguyla araştırma sonucundan zıtlık göstererek ayrılmaktadır. Sari & Taşer (2018)'in çalışmasında tezlerin yönteminin karma ve nicelin sayısının aynı olduğu görülmüştür. Bu bulguyla çalışma bulgusu benzerlik taşımamaktadır. Massaro (2022)'nin çalışmasında en çok nitel, sırasıyla nicel ve karma analizin tercih edildiği bulgulanmıştır. Bu sonuç araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermemektedir. Bu çalışmada söz edilen çalışmalardan farklı olarak hata teması ortaya çıkmıştır. Bu hata temasında; iki çalışmanın yöntem isminin yanlış olduğu ve bir çalışmada ise yöntem isminin yer almadığı görülmüştür. Bu durumun nedenleri, bilimsel araştırma yöntem yazımı bilgisi eksikliği ve dikkatsizlik olabilir. Bu çalışmada en çok nicel araştırmanın tercih edilme nedenleri; nicel yöntemin daha nesnel ve güvenilir olduğuna inanılması, genelleme kaygısı duyma etkenleri olabilir. Bununla birlikte ikinci olarak karma yöntemin tercih edilme nedenleri; çalışma karakterinin gerekli kılması, tamamlayıcı özelliği, son zamanlarda popülerliği, öğretim üyelerinin yöntemlere tutumunun bilinmemesi ve savunma kaygısıyla bir denge oluşturma isteği olarak sıralanabilir. Nitel yöntemin en az tercih edilme nedenleri ise; nesnellik ve güvenilirliğinin düşük olduğuna inanılması, genellenememe engeli, veri toplama ve analiz sürecinin çok zaman ve emek istemesi, geçerlik ve güvenilirlik bilgisinden haberdar olunmama, nitel araştırma becerisinden yoksunluk olarak açıklanabilir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı incelendiğinde en çok tarama deseninin tercih edildiği; açılımlı desen, paralel karma desen, gömülü desen, temel nitel araştırma, durum çalışması ve eylem araştırmasının en az tercih edilen desenler olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte deneysel desene ise konuya yönelik tezlerde hiç yer verilmediği görülmüştür. Tangülü & Karakuş (2021)'un çalışmasında tezlerin en çok tarama deseninde tasarlandığı bulgusu mevcut çalışmanın bulgularıyla paralellik gösterirken deneysel ve fenomenolojik desenin bulunma bulgusuyla örtüşmemektedir. Kayaalp & Karameşe (2020)'nin çalışmasında en çok tarama, en az temel nitel araştırma, durum çalışması ve eylem araştırması bulguları çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Danju & Uzunboylu (2016)'nin çalışmasında en çok deneysel desenin kullanıldığı saptanmıştır. Bu bulgu çalışma bulgusundan farklılık taşımaktadır. Sel (2021)'in çalışmasında nitel araştırma desenlerinin (temel nitel araştırma, fenomenoloji, durum çalışmaları) önde olduğu sonucu mevcut çalışma bulgularıyla örtüşmemektedir. Bu çalışmada söz konusu çalışmalardan farklı olarak hata teması çıkmıştır. Ortaya çıkan hata temasında; bir çalışmada desenin olmadığı, bir çalışmada ise desenin yanlış verildiği saptanmıştır. Bu durum, bilimsel araştırma yöntem yazımı bilgisi eksikliği ve dikkatsizlik nedeniyle olabilir. Bu çalışmada lisansüstü tezlerde desenin en çok nicel olan tarama deseni olması sonucunun yöntemin deseni etkilediği düşünülünce doğal bir sonuç olduğu söylenebilir. Ayrıca tarama deseninin yoğunluk kazanması, mevcut durumu ortaya çıkarmak ve konuya dair ilişkileri belirlemek istenmesinden olabilir. Ayrıca yöntemin nicel olmasına rağmen deneysel desen olmayışı dikkat çekicidir.

Bu duruma deneysel desenin uygulanma zorlukları içermesi gibi sebepler etken olabilir. Buradan deneysel desene eğilimin olmadığı belirtilebilir. Bu anlamda deneysel çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bunun dışında çalışmada görüş, algı belirleme konuları ağırlıkta olmasına rağmen “görüngübilim ve metafor” çalışmasının hiç olmayışı dikkat çekicidir. Nitekim bu desen ve teknik görüş ve algı belirlemede kullanılmaktadır.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı incelendiğinde en çok öğretmen ve öğretmen adaylarının oluşturduğu görülmüştür. Bu sırasıyla öğrencilerin, yöneticilerin ve sporcuların-seyircilerin takip ettiği tespit edilmiştir. Kayaalp & Karameşe (2020)'nin çalışmasında en çok yer alan çalışma grubunun öğrenciler, en az akademisyenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu çalışma bulgularıyla örtüşmemektedir. Danju & Uzunboylu (2016)'nın çalışmasında çalışma grubunu en fazla öğrencilerin, ikinci sırada öğretmen adaylarının ve en az okul öğretmenlerinin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu çalışma bulgusuyla farklılık taşımaktadır. Tangülü & Karakuş (2021)'un çalışmasında öğretmen ve öğretmen adaylarının önde olma bulgusu çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Sel (2021)'in çalışmasında en çok öğretmen ve öğretmen adayları sonucu çalışmayla benzerlik taşırken en az uzman/akademisyen ve öğrenciler sonucu yönüyle çalışmadan farklılık taşımaktadır. Namli Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün çalışmasında en çok öğretmen sonucu çalışmayla benzerlik taşırken çalışmanın en az öğretmen adayları sonucu yönüyle çalışmadan ayrılmaktadır. Mevcut çalışmada en çok öğretmen ve öğretmen adaylarının yer alması sonucunun nedeni; öğretmen ve öğretmen adaylarının düşüncelerini rahat dile getirmeleri nedeniyle veri toplama kolaylığı denebilir. İlaveten geleceğin öğretmeni olan öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin çağa uygun bireyler yetiştirecekleri düşünüldüğü için en fazla öğretmen ve öğretmen adayları tercih edilmiş olabilir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı incelendiğinde en çok ölçek olduğu tespit edilmiştir. İkinci olarak kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve anket formunun (hata temasındakiler de dâhil) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte alan notları, envanter, analiz formu, araştırmacı günlüğü, gözlem formu, çocuk ürünleri, küçük ölçekli öğretim planlarının en az tercih edildiği tespit edilmiştir. Sari & Taşer (2018)'in çalışmasında tezlerde en fazla tercih edilen veri toplama aracının ölçek olduğunu saptamıştır. Bu bulgu araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Kayaalp & Karameşe (2020)'nin çalışmasında tezlerde veri toplama aracı olarak en çok ölçek, en az gözlem ve görüşme formu kullanıldığını saptayarak veri toplama aracında çeşitliliğe gidildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bu bulgusu mevcut çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Namli Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021)'ün çalışmasında tezlerde görüşme formunun önde olması bulgusu mevcut çalışmadan ayrılan yönü iken en az gözlem formu ve araştırmacı günlüğü veri toplama aracı kullanıldığı bulgusu çalışmayla paralellik göstermektedir. Sel (2021)'in çalışmasında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formunun en çok tercih edildiği, ikinci sırada açık uçlu anket formu olduğu

saptanmıştır. Çalışma bu bulgusuyla mevcut çalışmadan farklılık göstermektedir. Tangülü & Karakuş (2021)'un çalışmasında en çok nicel veri toplama aracı olarak anket, nitel olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, en az ölçek ve kişisel bilgi formu kullanıldığını sonucuna varılmıştır. Bu bulgu araştırma bulgularıyla zıtlık göstermektedir. Bu çalışmada yukarıda belirtilen çalışmalardan farklı olarak “hata” teması çıkmıştır. Bu temada veri toplama araçları ile veri toplama tekniği veya yönteminin karıştırıldığı tespit edilmiştir. Kavram yanlışlarının bulunduğu düşünülmektedir. Çalışmada ölçeğin yoğunluk kazanması sonucu; yöntemin veri toplama aracını belirlediği düşünüldüğünde doğal bir sonuç olduğu söylenebilir. Ayrıca yöntemin nicel tercih edilmesi ölçek kullanılmak istenmesinden kaynaklanabilir. Bu durumda ölçeğin standart araç özelliği nedeniyle veri toplama ve analiz rahatlığı bir etken olabilir. Bunun dışında kimi çalışmalarda veri toplama aracının birden fazla tercih edilmesi çeşitliliği sağlayıp geçerlik ve güvenilirliği artırma bakımından önemlidir.

-Küresel vatandaşlığa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analizine göre dağılımı incelendiğinde en fazla istatistiki analiz (nicel), daha sonra karma en az nitel olduğu saptanmıştır. Kayaalp & Karameşe (2020)'nin çalışmasında tezlerin çoğunda nicel veri analizi tekniğinin en çok kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu mevcut çalışma bulgusuyla paralellik taşımaktadır. Sel (2021)'in çalışmasında en fazla içerik analizi, ikinci sırada tanımlayıcı analiz kullanıldığını tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bulgusu araştırma bulgusundan farklılık göstermektedir. Sel (2021) yine aynı çalışmada en az kullanılan analizin ise nitel analizlerden tematik analiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmanın bu bulgusuyla mevcut araştırmanın bulgusu örtüşmektedir. Çalışmada nicel analizin ağırlıkta olması sonucu; yöntemin veri toplama aracını, veri toplama aracının da veri analizini belirlediği düşünüldüğünde doğal bir sonuç olduğu söylenebilir. Bununla birlikte karma analizin ikinci sırada olması olumludur.

Araştırma sonucuna bakıldığında tamamlanan tezlerin en fazla 2015 ve 2019 yıllarına ait olduğu, en fazla tezin yüksek lisans tezi olduğu, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dallarının daha önde olduğu, tez temalarının bir değişkenle ilişki belirleme, görüş, algı ve tutum belirleme üzerine ağırlık kazandığı görülmüştür. Ayrıca tezlerin en fazla; nicel araştırma yöntemi, desenin tarama modeli, çalışma grubunun öğretmen ve öğretmen adayları, veri toplama aracının ölçek ve veri analizinin istatistiki analiz olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada yöntem, desen ve veri toplama başlıklarında “hata” teması ortaya çıktığı görülmüştür. Bu nedenle çalışma öncesi bir bilimsel araştırmanın yöntem kısmının yazımı ile desenler hakkında bilgi sahibi olunmalı ve daha dikkatli davranılmalıdır. Nitekim metodoloji, bir bilimsel araştırmanın “bel kemiği” ve “kalbi” olarak görülmektedir (Miles & Huberman, 1994; Akt. Baltacı, 2020; Tüba, 2002; Akt. Uzunöz & Toy, 2021). Bu nedenle çalışmaların yöntem kısmının daha dikkatli davranılarak uygun hazırlanması önemlidir. Uygun hazırlanması halinde çalışmaların niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- ✓ Küresel vatandaşlık konusuna ilişkin doktora çalışmaları artırılabilir. Konuya dair nitel çalışmalar artırılabilir. Bunlar ile birlikte nicel araştırma kapsamında deneysel çalışmaların yapılması önerilebilir.
- ✓ İngiliz dili eğitimi, beden eğitimi ve spor, eğitim bilimleri, eğitim yönetimi, sosyoloji, matematik ve fen bilimleri eğitimi anabilim dallarına yönelik çalışmalar artırılabilir. Ayrıca diğer anabilim dallarına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dalları diğerlerine göre önde olmasına rağmen çalışmalar yetersiz olduğu için artırılabilir.
- ✓ Coğrafya anabilim dalına yönelik hiç çalışma olmadığı için konuyla ilgili çalışma yapılabilir.
- ✓ Öğrencilere, akademisyenlere, yöneticilere vb. çalışma gruplarına yönelik çalışmalar artırılabilir.
- ✓ Ölçek geliştirme çalışması yapılabilir. Görüngübilim (fenomenoloji) ve metafor çalışması yapılabilir.
- ✓ Küresel vatandaşlık eğitimine ilişkin sınıf içi uygulama eğitimleri artırılabilir.
- ✓ Araştırma yöntemi, deseni, veri toplama araçları ve veri toplama yöntemlerine dair bilgilendirici ve kavram yanılgılarını giderici eğitimler düzenlenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Araştırma; tez yılı, türü, özgün dili, anabilim dalı, tema, yöntem, desen, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi değişkenleriyle sınırlıdır. Çalışma ileriki zamanlarda tekrar güncellenerek veri toplama yöntemi/teknigi, geçerlik ve güvenilirlik, bulgular ve öneriler başlıkları dahil edilip kapsamı genişletilerek gelecek araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu çalışmada lisansüstü tezler bütüncül çalışılmıştır. Daha sonra yüksek lisans ve doktora olmak üzere ayrı ayrı ele alınıp değişkenler kapsamında incelenebilir. Son olarak, bu araştırma, Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Yurt dışı lisansüstü tezler dahil edilerek karşılaştırma çalışmaları yapılabilir. Bu açılarından gelecek araştırmacılara katkı sunacaktır.

Yayın Etiği

Çalışmanın her aşamasında araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

ORCID

İlknur Toy <http://orcid.org/0000-0002-2116-2514X>

Kaynakça

- Ahmed, E. I. & Mohammed, A. (2021). Evaluating the impact of global citizenship education programmes: A synthesis of the research. *Education, Citizenship and Social Justice*, doi:10.1177/17461979211000039
- Balbağ, N. I. (2016). *İlkokul sosyal bilgiler dersi bağlamında öğrenci ve öğretmenlerin küresel vatandaşlık algıları*. Doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Baltacı, A. (2020). Araştırmaların raporlaştırılması: Bir tez veya bilimsel makale nasıl yazılır? *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*, 3 (2), 6-39.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2012). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(24), 55-77.
- Baynazoğlu, L. ve Atasoy, E. (2020). Türkiye’de kavram karikatürleriyle ilgili yapılan araştırmalara yönelik bir meta-sentez çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(2), 390-402.
- Çolak, K. (2015). *Sosyal bilgiler ile vatandaşlık ve demokrasi eğitimi derslerinde küresel vatandaşlık eğitimi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi
- Danju, I. & Uzunboylu, H. (2016). A content analysis of citizenship education, *Global Journal on Humanites & Social Sciences*. [Online]. 04, pp 176-182. Available from: <http://sproc.org/ojs/index.php/pntsbs>
- Demircan, C. (2007). Çocuk edebiyatı konulu lisansüstü çalışmalar ile ilgili bir durum araştırması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 23-35.
- Edwards Jr., D. B., Sustarsic, M., Chiba, M., McCormick, M., Goo, M. and Perriton, S. (2020). Achieving and monitoring education for sustainable development and global citizenship: A systematic review of the literature. *Sustainability (MDPI)*, 12, 1383; 1-57. doi:10.3390/su12041383
- Ersoy, A. F. (2013). An analysis of social studies textbooks in Turkey: From national citizenship to global citizenship. *International Journal of Progressive Education*, 9 (3), 137-153.
- Güven, İ. (1999). Küreselleşme ve eğitim dizgesine yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1), 145-159,
- Horey, D., Fortune, T., Nicolacopoulos, T., Kashima, E., & Mathisen, B. (2018). Global citizenship and higher education: A scoping review of the empirical evidence. *Journal of Studies in International Education*, 22(5), 472-492. <https://doi.org/10.1177/1028315318786443>
- Hou, Y. (2020). Comparative global citizenship education: A Critical Literature Analysis. *Beijing International Review of Education* 2, 537-552.
- İçen, M. ve Akpınar, E. (2012). Küresel vatandaşlık eğitiminin uluslararası sorunların çözümündeki rolü, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 2012, s. 285.
- Kan, Ç. (2009). Sosyal bilgiler eğitiminde vatandaşlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26, ss.25-30.
- Karaca, A. ve Akbaba, B. (2021). Vatandaşlık eğitimine yönelik bibliyometrik araştırma: 1980-2020 yılları arasında yapılan çalışmaların analizi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 788-804. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-904375>
- Kaya, B. (2020). *Ön lisans ve lisans öğrencilerinin vatandaşlık duygusu ile küresel vatandaşlığa ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı analizi*. Yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kayaalp, F., ve Karamiş, E. N. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi kapsamında hazırlanan “vatandaşlık” konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 744-786.
- Keskin, A. (2014). *Öğrenme stratejileri konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Kirkwood, T. F. (2001). Our global age requires global education: Clarifying Definitional Ambiguities. *The Social Studies*. 92 (1), 10-15. DOI Number: 10.1080/00377 990109603969
- Massaro, V. R. (2022). Global citizenship development in higher education institutions: A systematic review of the literature. *Journal of Global Education and Research*, 6(1), 98-114. <https://www.doi.org/10.5038/2577-509X.6.1.1124>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morais, D.B., Ogden, A.C. (2011). Initial development and validation of the global citizenship scale. *Journal of Studies in International Education*, 15(5), 445– 466.
- Namlı Altıntaş, İ. ve Kozaner Yenigül, Ç. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler alanında vatandaşlık eğitimine yönelik yapılan nitel araştırmaların analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 522-544. e-ISSN:2146-5983
- Oxfam (2016). Global citizenship guides, <https://www.oxfam.org.uk/education/who-we-are/what-is-global-citizenship> adresinden 17.02. 2022 tarihinde erişildi.
- Palaz, T. (2021). Global citizenship and education: A bibliometric research. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(16), 1907-1947.
- Pashby, K., Costa, M., Stein, S., and Anreotti, V. (2020). A meta-review of typologies of global citizenship education.

- Comparative Education*, 56(2), 144–164.
- Sari, İ. ve Taşer, S. (2018). Türkiye’de dijital vatandaşlıkla ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 1063–1069.
- Sel, B. (2021). Türkiye’de Sosyal bilgiler dersi kapsamında vatandaşlık eğitimine ilişkin gerçekleştirilen araştırmalara yönelik bir Meta-Sentez çalışması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 14(3), 323-351. [Online]: <http://dergipark.gov.tr/akukeg> DOI number: <http://doi.org/10.30831/akukeg.879414>
- Shultz, L., and Jorgenson, S. (2016). Global Citizenship Education in Post-Secondary Institutions: A Review of the Literature. Research.https://www.academia.edu/1407517/Global_citizenship_education_in_post_secondary_institutions_A_review_of_the_literature pdf adresinden 15.02. 2022 tarihinde erişildi.
- Tangülü, Z. ve Karakuş, A. (2021). Sosyal Bilgiler Alanında Vatandaşlık Eğitimi Konuları Üzerine Yapılan Tezlerin Eğilimleri (Derleme). *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 399-417 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.910681
- Toy, İ. (2021, Ekim). *Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nce düzenlenen III.Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi’nde sunulmuş bildiri. Sivas.
- URL 1, (2022). Sure glad that hole isn't at our end https://www.reddit.com/r/funny/comments/5b8hki/sure_glad_that_hole_isnt_at_our_end/
- Uzunöz, A. ve Toy, İ. (2021). Bilimsel araştırma ve yayın etiği. A. Uzunöz (Editör), *Bilimsel araştırma becerileri ve araştırmada güncel desenler: Makale incelemeleri ve örnek makale çalışmalarıyla* (119-157). Ankara: Pegem Akademi.
- Walsh, D., ve Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204-211.
- Yemini, M., Tibbitts, F. and Goren, H. (2019). Trends and caveats: Review of literature on global citizenship education in teacher training. *Teaching and Teacher Education*, 77, 77-89,
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Investigation of research trends of graduate theses on global citizenship in Turkey: A meta-synthesis study

İlknur Toy

To cite this article: Toy, İ. (2023). Investigation of research trends of graduate theses on global citizenship in Turkey: A meta-synthesis study, *The Journal of International Social Science Education*, 9(1), 52-90. DOI: 10.47615/issej.1082097

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.1082097>

© 2023 The Author(s). Reprints and permissions: Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

Highlights

This research has revealed the general trends in postgraduate theses on global citizenship.

The aim of this study is to examine the research trends in postgraduate theses on global citizenship. Within the theses on the subject, there is no distinction between year and field.

Determining research trends is important in bringing original studies to the literature, seeing deficiencies and preventing agglomerations on a certain subject or method. In this respect, it is thought that it will contribute to the literature.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Investigation of research trends of graduate theses on global citizenship in Turkey: A meta-synthesis study

İlknur Toy

Social Studies Education Department, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Nevşehir, 50000, Turkey

ABSTRACT

In the 21st century, The importance of the issue of global citizenship has increased and has become necessary due to cyclical reasons. For this reason, it was considered important to conduct research on the subject. The aim of this study is to determine the research trends in postgraduate theses on global citizenship in Turkey and to contribute to the researchers to produce original studies by giving ideas about new research. It was carried out in the meta-synthesis model within the scope of the qualitative research method. The research universe consists of a total of 21 theses, on the subject of global citizenship in the database of the YÖK National Thesis Center. The database was scanned with the keywords "Global citizenship, world citizenship". All theses related to the subject; The year of publication of the thesis and the type of thesis, department, original language, theme, method, model, study group, data collection tool and data analysis variables were examined. The thesis classification form developed by the researcher was used as a data collection tool. The obtained data were analyzed by content analysis. The reliability / agreement percentage of the study was found to be .85. As a result of the research, it was determined that the most postgraduate theses were completed in 2015 and 2019, the social studies and classroom teaching departments were prominent in the theses, the theses were mostly master's thesis, and the thesis themes focus on determining a relationship with a variable, determining opinions, perceptions and attitudes. In addition, when we look at the methodological features of the theses; It was seen the most that the quantitative research method, the scanning model of the design, the teachers and pre-service teachers of the study group, the scale of the data collection tool and the statistical analysis of the data analysis. In the light of these findings, It can be recommended to increase doctorate studies and increase qualitative studies on global citizenship.

ARTICLE HISTORY

Received 03 March
2022
Accepted 23 July
2022

KEYWORDS

Global Citizenship,
Graduate, Thesis,
Research Tendency,
Turkey

Type of the paper

Review article/
Meta-Synthesis Study

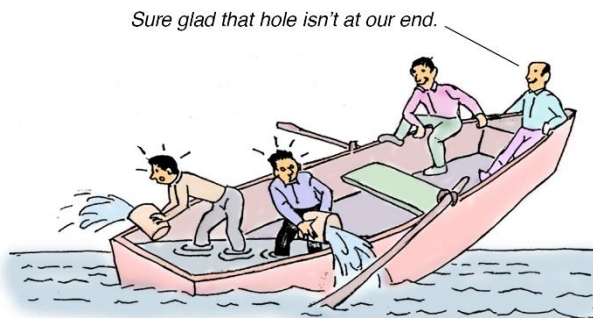
CONTACT İlknur Toy ilknurtoy29@gmail.com

© 2023 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

Today's Society

(URL 1, 2022)

As in the cartoon above, we can't anymore turn our backs on a problem going on in the world (migration, war, hunger, climate change, drought, environmental pollution, etc.) and we can't say, "The snake that doesn't touch me can live a thousand years". Because we are all in the same boat. It is a reality that all of us will sink if this ship is insensitive and not cooperated while taking water. In this context, Steger (2006, pp. 119-120) states that with the 21st century, people living on this planet are inextricably linked to each other through the air they breathe, the climate they are connected and dependent on, the food they eat and the water they drink, even though they are in different places (as cited in Kaya, 2020). Therefore, this reality imposes more sensitivity, cooperation and responsibility on individuals.

This situation and reality has brought the issue of global citizenship or world citizenship to the fore and gained importance. Because as a result of the effect of technological developments, communication and transportation have become easier, spatial boundaries have lost their meaning, societies and cultures have come closer to each other, and our world has become a kind of small village, where we can be instantly informed about all kinds of news, information and problems from kilometers away. In our world that has turned into a small village, environmental pollution, global warming, climate change, desertification, forest fires, hunger, thirst, drought, poverty, war, terrorism, migration and epidemic etc. there are global problems. Along with these problems, occur developments such as transportation, trade, communication, education and migration. As a result of these developments, the process of gathering people from different cultures has accelerated and multiculturalism has increased. In addition, in the 21st century, political, social, cultural, ethnic, etc. global change and development is taking place in many areas (Toy, 2021).

Considering all these developments and changes, it is thought that students will face a completely different world in the 21st century world. Since the students of this age will

encounter and communicate with individuals from different ethnic, gender, linguistic, racial and socio-economic backgrounds in their daily lives and their emotional, mental/mental and physical health will be negatively affected, it is a fundamental problem to educate students according to the new world necessity. For this reason, it is clear that the individuals of the global age should be brought up with a global education understanding (Kirkwood, 2001). In summary; It can be said that individuals are expected to be global citizens and the world of citizens in order to meet the needs of today's and tomorrow's world. The way to achieve this is education. From this perspective, it is important to carry out studies in the field of education on the subject.

When the literature is examined, Horey, Fortune, Nicolacopoulos, Kashima & Mathisen (2018)'s relationship between global citizenship and higher education, Yemini, Tibbitts & Goren (2019) literature review of trends and warnings on global citizenship education in teacher education, Hou (2020)'s comparative global citizenship education, Edwards Jr, Sustarsic, Chiba, McCormick, Goo & Perriton (2020) providing education for global citizenship and sustainable development, Pashby, Costa, Stein, Andreotti (2020), meta-analysis of global citizenship education typologies, Ahmed & Mohammed (2021)'s research synthesis on the evaluation of the impact of global citizenship education programs, Massaro (2022)'s systematic review on global citizenship development in higher education institutes, Shultz & Jorgenson (2016)'s literature review on global citizenship education in post-secondary institutions, and Ersoy (2013) on an analysis of social studies textbooks in Turkey on global citizenship discussions are included. In addition to these studies, Danju & Uzunboylu (2016)'s content analysis study on citizenship education, Kayaalp & Karameşe (2020), Sel (2021), Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021), Tangülü & Karakuş (2021), There are also studies on trends/metasyntesis of theses on citizenship education in the field of social studies in Turkey, Karaca & Akbaba (2021), bibliometric research on citizenship education and Palaz (2021), bibliographic analysis of articles in journals.

When the literature is examined, systematic review, content analysis, etc. in the context of studies, for global citizenship it is possible to say that there are a limited number of international studies. On the other hand, although there are a few studies examining the research trends in citizenship and citizenship education in our country, this study is original because there is no research examining the trends on global citizenship. At the same time, the study differs from other studies in that it is not only for the field of social studies but also for the whole field. Since it is a current (present and future) subject, it is important in terms of determining the research needs by showing the accumulation and deficiencies in the studies conducted in every field on the subject. Finally, it is thought that the current study will shed light on the experimental and theoretical studies to be carried out in the future by revealing the characteristic and methodological trends in postgraduate theses on the topic of global citizenship.

Purpose

Global citizenship is an issue that concerns the present and the future. However, in our country, there is no study such as metasyntesis that can reveal the current status of

postgraduate theses on global citizenship in a holistic way. In this sense, research is important in terms of eliminating this deficiency in the literature. Additionally this study determining the characteristic features (year, type, department, original language, themes) and methodological features (method, design, study group, data collection tools, data analysis) in studies on the subject is important in terms of giving information and ideas to researchers. In this sense, The purpose of this research is to determine the research trends in postgraduate theses on global citizenship in Turkey. In accordance with this purpose the main problem of the research is "How are the research trends in postgraduate theses on global citizenship in Turkey?" formed the question. Within the scope of the main problem of the research, answers to the following research questions were sought:

1. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to years and types?
2. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to their original languages?
3. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to majors/disciplines?
4. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to their themes?
5. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to research methods?
6. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to research designs?
7. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to the study groups?
8. How are the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to data collection tools?
9. How are is the distribution of postgraduate theses on global citizenship according to data analysis techniques?

Method

The research model, universe, data collection tool, data collection, data analysis, validity and reliability were included.

Research Model

Meta-synthesis, one of the qualitative research methods, was used in the research. Meta-synthesis is a technique in which new inferences are reached by comparing the qualitative findings of studies on a certain subject with a holistic view, by presenting them through themes or templates, and by determining their similar and different aspects. It offers the opportunity to interpret and synthesize (Baynazoğlu & Atasoy, 2020). In

this study, meta-synthesis was used because it is aimed to determine how the trends are and to make new inferences by looking at the postgraduate theses on the subject of global citizenship from a holistic perspective.

Research Sample

The research population consists of a total of 19 theses, including 14 master's and 5 doctorate, on the subject of global citizenship in the database of the YÖK National Thesis Center. Since all of the mentioned theses were reached, no sampling was made. It was scanned with the keywords "global citizenship, world citizenship". The study includes postgraduate theses in Turkey.

Data Collection Tool

The thesis classification form developed by the researcher was used as a data collection tool. This form consists of two parts. The first part of the thesis; It includes the name of the author, the year of publication and the type of the thesis, the department, the original language, and the theme titles. The second part; method, design, study group, data collection tool and data analysis.

Collection of Data

The data collection process started by determining the study subject and designing the sub-problems. Then, it was scanned in the YÖK Thesis Center database with the keywords "Global Citizenship, World Citizenship" and adding various suffixes (-n, -na, etc.) to these words. No time frame and area restrictions were observed for the theses to be included in the study. In this direction, 21 studies were accessed as a result of the database search. In the study, no exclusion criteria were included, as the status of all current studies was desired to be revealed and the number was not large. The research was carried out with 21 theses. The identified theses were read in detail and the information was separated according to the thesis classification form and processed into the classification form. Later, the information in this form was transferred to exe. After the data were collected, codes and themes were created using the content analysis technique, and the findings were interpreted. Research data were obtained between 16 April - 25 May 2021. In addition, the new study published until the end of the study was included in the research data as it was determined.

Analysis of Data

The obtained data were analyzed by content analysis, one of the qualitative data analysis techniques. Content analysis is a technique in which similar and related data (codes) are gathered around certain themes and interpreted (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this study, content analysis was used because it was desired to summarize and present the data of studies on global citizenship, which were carried out independently of each other, in terms of qualitative and quantitative, by creating similar codes and presenting them within the framework of certain themes. In line with stages of content analysis, the study data were analyzed. In this context, firstly the theses were evaluated by considering the

research problems and appropriate codes were created. Then, the codes obtained were grouped under themes according to their similarities and relationships. In the final stages, codes and themes were organized and the findings were defined and interpreted. In order to avoid data confusion and comply with ethics during the analysis process, a “T” code was created for each thesis and theses were coded as “T1, T2,.....T21”. These codes are included in the study. Study T3 was included in a part of the analysis within the scope of research questions that included only the characteristics of the research (year, type of thesis, theme, etc.) since it is a theoretical study (it does not contain methodological features).

Validity and Reliability of the Research

Coding consistency was checked to ensure the internal reliability (consistency) of the research. In this context, the compatibility of the themes and codes created with each other was evaluated by two experts and consensus and disagreements were determined. Considering these issues, the percentage of agreement between the encoders was calculated according to Miles and Huberman's formula ($\text{Reliability} = \frac{\text{Agreement}}{\text{Agreement} + \text{Disagreement}} \times 100$). As a result of the calculation, the reliability/concordance of the research was found to be 85%. In order to ensure coding consistency, it has been suggested that the percentage of reliability between coders should be at least 70% (Miles & Huberman, 1994). In addition, the internal reliability of the research was ensured by obtaining the data in accordance with the purpose, explaining the method section in detail, presenting the findings without interpretation, comparing the findings with the literature, and stating the research results clearly. External reliability (confirmability) is provided by explaining the research model, data collection tool, data collection process, data analysis technique and process in detail.

In order to ensure internal validity (credibility), the theses included in the study were carefully examined to avoid data loss. In this context, coding of the other thesis was not done before the coding process of one thesis was completed. The compatibility between the theme and the codes was reviewed again. Direct quotations are included. External validity (transferability) was provided by the detailed explanation of the data collection process. Finally, the time interval for obtaining the research data is specified.

Findings and Discussion

In this part of the current study, that determined research trends of postgraduate theses on global citizenship, postgraduate theses on global citizenship; The year of publication of the thesis and the type of thesis, department, original language, theme, method, design, study group, data collection tool and data analysis variables were examined and discussed in line with the research problems.

When the distribution of the postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to years and types, it is seen that the most belong to 2015 and 2019, this followed by 2021, 2020, 2017, 2013, 2018, 2016, 2014, 2003, respectively. No thesis was found between 2003-2013. In addition, a study for 2022 has not been seen yet.

In the studies of Tangülü & Karakuş (2021), Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021), the most theses were made in 2019. These findings are consistent with the findings of the present study. The study finding of Sari & Taşer (2018), Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021) coincides with the results of the theses being mostly master's and minimum doctorate with current study. In the current study, it is a shortcoming that there are very few doctoral studies in terms of thesis type. This may be due to the fact that the number of doctoral programs is less than that of master's programs. This may be due to the low number of doctoral programs compared to master's programs. However, when the thesis years are examined, it is seen that the most thesis was completed in 2015 and 2019, but it was insufficient. In addition, the fact that there was no thesis between 2003-2013 may be due to the fact that the subject later increased its timeliness and came to the fore. It is considered normal that there is no thesis yet in 2022, since it is the beginning of the year. It is noteworthy that the number of studies, especially in recent years, is few, although it is a current issue. It can be said that the total number of theses is low despite the fact that the topic has increased its topicality recently. For this reason, it is important to increase the studies on this subject, which concerns the present and the future.

When the distribution of the postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to the departments / sciences, there are more thesis studies in the social studies and classroom teaching disciplines than the others. In the study of Baş & Beyhan (2012), the findings of the study do not coincide with the finding that the theses are mostly made in the education programs and teaching department. In the study of Keskin (2014), the finding of the least social studies and classroom teaching department is in contrast with the current study. In the current study, it is observed that the social studies and classroom teaching department is prominent in the theses, but still the inadequacy of the studies. The fact that the life studies and social studies course includes the principle of actuality, subject of citizenship and global citizenship directly or indirectly may be a factor in having more theses in related disciplines than others. However, although there is a connection with global citizenship, the absence of a study in the field of geography can be seen as a deficiency.

When the status of the postgraduate theses prepared for global citizenship according to their original language is examined, it has been determined that they are prepared mostly in Turkish and at least in English. Sari & Taşer (2018) the finding of thesis study is in parallel with the results of the study. In the study of Demircan (2007), the finding of Turkish language at the most and English language at least is parallel to the study, to be in second rank of German language does not coincide with the findings of the study. In the present study, as a result of the fact that the original language of the postgraduate theses was mostly Turkish; It is a natural result since there are theses in our country. However, it can be said that there is a lack of theses on foreign languages.

When the distribution of graduate theses on global citizenship is examined according to their themes, it has been determined that the themes of determining a relationship with a variable, determining opinions, perceptions and attitudes gain weight. Value judgment and character determination, in-class practice, competency determination, associating with a training and subject, and mixed themes were found to be few. In the study of Edwards et al. (2020), the themes of education and cultural diversity for sustainable

development were in the first place, and the themes of human rights and peace education, gender equality were the least. This finding differs from the results of the study. In the study of Massaro (2022), it was found that the theme of international education was the highest, followed by the perceptions of faculty and students (in one quarter), course studies, university programs, and the theme of global citizenship measures the least. This study differs from the present study with these aspects. In the study of Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021), While the most common themes in the theses were approaches to the subject, the least themes were issues related to citizenship education, comparative studies, and the constitution. This finding is not similar to the findings of the study. In this study, it is seen that there is a tendency to determine a relationship with a variable, to determine opinions, perceptions and attitudes. This situation may be due to the fact that the current situation is desired to be revealed, since the subject is up-to-date and important. In addition, it may be that opinion, perception and attitude studies have become widespread recently. Apart from these, when the themes are examined, the lack of a scale development study can be seen as a deficiency.

When the distribution of postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to research methods, it is determined that the quantitative method is preferred the most, this followed by the mixed method, and the qualitative method is used the least. In the study of Kayaalp & Karameşe (2020), while the method of the theses is compatible with the quantitative method finding, it differs from the study with the finding that it is the least mixed method. In the study of Tangülü & Karakuş (2021), it was determined that the mixed method was used the most in the theses, and then the qualitative method was used the least quantitative method. This finding of the study contrasts with the finding of the present study. In the study of Sel (2021), it was concluded that qualitative method studies were the most. The study differs from the research result with this finding in contrast. In the study of Massaro (2022), it was found that qualitative were preferred the most, then were quantitative and were mixed analysis the least. This result does not show parallelism with the research results. In this study, different from the studies mentioned, the theme of error emerged. In this error theme; It was seen that the method name of two studies was incorrect and the method name was not included in one study. The reasons for this situation may be lack of scientific research method writing knowledge and carelessness. The reasons for choosing the most quantitative research in this study are; The belief that the quantitative method is more objective and reliable, generalization anxiety may be factors. However, secondly, the reasons for preferring the mixed method are; It can be listed as the necessity of the working character, its complementary feature, its popularity recently, the unknown attitude of the faculty members to the methods, and the desire to create a balance with the defensive anxiety. The reasons why the qualitative method is least preferred are; It can be explained as the belief that the objectivity and reliability are low, the barrier to generalization, the data collection and analysis process takes a lot of time and effort, the lack of knowledge of validity and reliability, and the lack of qualitative research skills.

When the distribution of the postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to the research patterns, it is seen that the scanning design is the most preferred. It was determined that exploratory design, parallel mixed design, embedded design, basic qualitative research, case study and action research were the

least preferred designs. However, it was seen that the experimental design was not included in the theses on the subject. In the study of Tangülü & Karakuş (2021), the finding that most of the theses are designed in scanning design is in parallel with the findings of the current study, but it does not coincide with the finding of being an experimental and phenomenological pattern. In the study of Kayaalp & Karameşe (2020), the findings of the most survey, the least basic qualitative research, case study and action research are in line with the findings of the study. Danju & Uzunboylu (2016) it found in their study that the experimental design was used the most. This finding differs from the study finding. In the study of Sel (2021) the result that qualitative research designs (basic qualitative research, phenomenology, case studies) is in the lead is not in line with the findings of the current study. In this study, different from the aforementioned studies, the theme of error emerged. In the resulting error theme; it was found that there was no design in one study and the design was wrong in one study. This situation may be due to lack of knowledge of scientific research method writing and carelessness. In the current study It is concluded that the pattern is the most quantitative scanning pattern in postgraduate theses, It can be said that it is a natural result Considering that the method affects the pattern. In addition, the intensification of the scanning design may be due to the desire to reveal the current situation and to determine the relations on the subject. In addition, it is remarkable that although the method is quantitative, there is no experimental pattern. To this situation there may be reasons such as the difficulties in applying the experimental design. From this, it can be stated that there is no tendency towards the experimental design. In this sense, it can be said that experimental studies are needed. Apart from this, it is noteworthy that there is no "phenomenology and metaphor" study, although the subjects of opinion and perception determination are dominant in the study. As a matter of fact, this pattern and technique is used to determine opinion and perception.

When the distribution of the postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to the study groups, it is seen that the teachers and teacher candidates are the most. It has been determined that students, administrators, and athletes-spectators follow this respectively. In the study of Danju & Uzunboylu (2016), it was concluded that the study group consisted of mostly students, secondly pre-service teachers and least school teachers. This finding differs from the findings of the study. In the study of Tangülü & Karakuş (2021), the finding of being ahead of teachers and teacher candidates shows parallelism with the findings of the study. The reason for the result that the most teachers and teacher candidates are included in the current study; It can be said that data collection is easy due to the fact that teachers and teacher candidates can express their thoughts comfortably. In addition, teachers and pre-service teachers may have been preferred the most, Since it is thought that teachers and teacher candidates, who are the teachers of the future, considering that they will raise individuals suitable for the age.

When the distribution of postgraduate theses prepared for global citizenship according to data collection tools was examined, it was determined that it was the most scale. Secondly, it was seen that there was a personal information form, a semi-structured interview form and a questionnaire (including those in the error theme). However, it was determined that field notes, inventory, analysis form, researcher's diary, observation

form, children's products, small-scale teaching plans were the least preferred. In the study of Sari & Taşer (2018), it was determined that the most preferred data collection tool in theses was scale. This finding is in line with the research findings. In the study of Kayaalp & Karameşe (2020), it was determined that scale was used the most, observation and interview forms were used the least as data collection tools in theses. It was found that there was diversity in the data collection tool. This finding of the study is in parallel with the findings of the current study. In the study of Namlı Altıntaş & Kozaner Yenigül (2021), the finding that the interview form, which is the data collection tool in the theses, is ahead is its difference from the current study. The finding that the least observation form and researcher diary data collection tool was used is in parallel with the study. In the study of Tangülü & Karakuş (2021), It was concluded that the most quantitative data collection tool was questionnaire, qualitative semi-structured interview form, that the least scale and personal information form were used. This finding is in contrast with the research findings. In this study, different from the studies mentioned above, the theme of "error" emerged. In this theme, it has been determined that the data collection tools and the data collection technique or method are mixed. It is thought that there are misconceptions. As a result of the scale gaining intensity in the study; Considering that the method determines the data collection tool, it can be said that it is a natural result. In addition, the quantitative preference of the method may be due to the desire to use scale. In this case, due to the standard instrument feature of the scale, it can be said that it is easy to collect and analyze data. In addition, some studies prefer more than one data collection tool. It is important in terms of providing diversity and increasing validity and reliability.

When the distribution of postgraduate theses prepared for global citizenship is examined according to data analysis, it is determined that statistical analysis (quantitative) is the most, then is analysis mixed and is qualitative the least. In the study of Kayaalp & Karameşe (2020), it was concluded that the quantitative data analysis technique was used the most in most of the theses. This finding is in parallel with the finding of the present study. In the study of Sel (2021), it was determined that content analysis was used the most, and descriptive analysis was used second. This finding of the study differs from the finding of the research. In the same study by Sel (2021) also concluded that the least used analysis is thematic analysis from qualitative analysis. This finding of the study coincides with the finding of the present study. As a result of the quantitative analysis being dominant in the study; Considering that the method determines the data collection tool and the data collection tool determines the data analysis, it can be said that it is a natural result. However, it is positive that the mixed analysis is in the second place.

Conclusion

As a result of the research; It has been seen that most of the theses were completed in 2015 and 2019, the social studies and classroom teaching department was ahead in theses, the theses were mostly master's thesis, the thesis themes focused on determining a relationship with a variable, opinion, perception and attitude. In addition, the theses are examined, the most; It was determined that the quantitative research method, the scanning model of the design, the most teachers and pre-service teachers in the study group, the scale of the data collection tool and the statistical analysis of the data analysis.

In addition, it was observed that the theme of "error" emerged in the method, design and data collection headings in the study. In addition, it was observed that the theme of "error" emerged in the method, design and data collection headings in the study. For this reason, before the study, it is necessary to be informed about the writing of the method part of scientific research and about the patterns and be more careful. Actually, methodology is seen as the "backbone" and "heart" of a scientific research (Miles & Huberman, 1994; cited in Baltacı, 2020; Tüba, 2002; cited in Uzunöz & Toy, 2021). For this reason, it is important to prepare the method part of the studies more carefully and appropriately. It is thought that if it is prepared properly, it will contribute to increasing the quality of the studies.

Implication and Suggestions

In the study, it was concluded that postgraduate theses are not sufficient (especially doctoral theses). Since it is an important issue in raising today's and future citizens, more importance should be given and studies should be carried out. In the light of the research findings, the following recommendations were made:

- ✓ It can be recommended to increase doctoral studies and qualitative studies on the subject of global citizenship. Along with these, it can be recommended to carry out experimental studies within the scope of quantitative research.
- ✓ Studies on English language education, physical education and sports, educational sciences, educational administration, sociology, mathematics and science education departments can be increased. In addition, studies on other departments can be carried out.
- ✓ Although social studies and classroom teaching departments are ahead of the others, studies can be increased because they are insufficient.
- ✓ Since there is no study on the geography department, studies on the subject can be done.
- ✓ Students, academics, administrators, etc. Studies on working groups can be increased.
- ✓ Scale development work can be done. Phenomenology and metaphor work can be done.
- ✓ In-class practical training on global citizenship education can be increased.
- ✓ Informative and misconception training about research method, design, data collection tools and data collection methods can be organized.

Research Limitations and Future Research

Research; The thesis is limited to the year, type, original language, department, theme, method, design, study group, data collection tool and data analysis variables. Future research can be conducted by expanding the scope of the study by including the data collection method/technique, validity and reliability, findings and recommendations by updating it again in the future. In addition, postgraduate theses were studied holistically in this study. Then, it can be handled separately as master's and doctorate and examined within the scope of variables. Finally, this research is limited to postgraduate theses made in Turkey. Comparison studies can be made by

including postgraduate theses from abroad. These aspects will contribute to future researchers.

Publication Ethics

Research and publication ethics were complied with at every stage of the study.

ORCID

İlknur Toy <http://orcid.org/0000-0002-2116-2514X>

References

- Ahmed, E. I. & Mohammed, A. (2021). Evaluating the impact of global citizenship education programmes: A synthesis of the research. *Education, Citizenship and Social Justice*, doi:10.1177/17461979211000039
- Baltacı, A. (2020). Araştırmaların raporlaştırılması: Bir tez veya bilimsel makale nasıl yazılır? *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi*, 3 (2), 6-39.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2012). Türkiye’de değerler eğitimi konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10(24), 55-77.
- Baynazoğlu, L. ve Atasoy, E. (2020). Türkiye’de kavram karikatürleriyle ilgili yapılan araştırmalara yönelik bir meta-sentez çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(2), 390-402.
- Danju, I. & Uzunboylu, H. (2016). A content analysis of citizenship education, *Global Journal on Humanites & Social Sciences*. [Online]. 04, pp 176-182. Available from: <http://sproc.org/ojs/index.php/pntsbs>
- Demircan, C. (2007). Çocuk edebiyatı konulu lisansüstü çalışmalar ile ilgili bir durum araştırması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 23-35.
- Edwards Jr., D. B., Sustarsic, M., Chiba, M., McCormick, M., Goo, M. and Perriton, S. (2020). Achieving and monitoring education for sustainable development and global citizenship: A systematic review of the literature. *Sustainability (MDPI)*, 12, 1383; 1-57. doi:10.3390/su12041383
- Ersoy, A. F. (2013). An analysis of social studies textbooks in Turkey: From national citizenship to global citizenship. *International Journal of Progressive Education*, 9 (3), 137-153.
- Horey, D., Fortune, T., Nicolacopoulos, T., Kashima, E., & Mathisen, B. (2018). Global citizenship and higher education: A scoping review of the empirical evidence. *Journal of Studies in International Education*, 22(5), 472-492. <https://doi.org/10.1177/1028315318786443>
- Hou, Y. (2020). Comparative global citizenship education: A Critical Literature Analysis. *Beijing International Review of Education* 2, 537-552.
- Karaca, A. ve Akbaba, B. (2021). Vatandaşlık eğitimine yönelik bibliyometrik araştırma: 1980-2020 yılları arasında yapılan çalışmaların analizi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 788-804. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-904375>
- Kaya, B. (2020). *Ön lisans ve lisans öğrencilerinin vatandaşlık duygusu ile küresel vatandaşlığa ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı analizi*. Yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kayaalp, F., ve Karameşe, E. N. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi kapsamında

- hazırlanan “vatandaşlık” konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 744-786.
- Keskin, A. (2014). *Öğrenme stratejileri konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Kirkwood, T. F. (2001). Our global age requires global education: Clarifying Definitional Ambiguities. *The Social Studies*, 92 (1), 10-15. DOI Number: 10.1080/00377990109603969
- Massaro, V. R. (2022). Global citizenship development in higher education institutions: A systematic review of the literature. *Journal of Global Education and Research*, 6(1), 98-114. <https://www.doi.org/10.5038/2577-509X.6.1.1124>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Namlı Altıntaş, İ. ve Kozaner Yenigül, Ç. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler alanında vatandaşlık eğitimine yönelik yapılan nitel araştırmaların analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 522-544. e-ISSN:2146-5983
- Palaz, T. (2021). Global citizenship and education: A bibliometric research. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(16), 1907-1947.
- Pashby, K., Costa, M., Stein, S., and Anreotti, V. (2020). A meta-review of typologies of global citizenship education. *Comparative Education*, 56(2), 144-164.
- Sari, İ. ve Taşer, S. (2018). Türkiye’de dijital vatandaşlıkla ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 1063-1069.
- Sel, B. (2021). Türkiye’de Sosyal bilgiler dersi kapsamında vatandaşlık eğitimine ilişkin gerçekleştirilen araştırmalara yönelik bir Meta-Sentez çalışması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 14(3), 323-351. [Online]: <http://dergipark.gov.tr/akukey> DOI number: <http://doi.org/10.30831/akukey.879414>
- Shultz, L., and Jorgenson, S. (2016). Global Citizenship Education in Post-Secondary Institutions: A Review of the Literature. Research. https://www.academia.edu/1407517/Global_citizenship_education_in_post_secondary_institutions_A_review_of_the_literature pdf adresinden 15.02. 2022 tarihinde erişildi.
- Tangülü, Z. ve Karakuş, A. (2021). Sosyal Bilgiler Alanında Vatandaşlık Eğitimi Konuları Üzerine Yapılan Tezlerin Eğilimleri (Derleme). *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 399-417 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.910681
- Toy, İ. (2021, Ekim). *Türkiye’de küresel vatandaşlık üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nce düzenlenen III.Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi’nde sunulmuş bildiri. Sivas.
- URL 1, (2022). Sure glad that hole isn't at our end https://www.reddit.com/r/funny/comments/5b8hki/sure_glad_that_hole_isnt_at_our_end/
- Uzunöz, A. ve Toy, İ. (2021). Bilimsel araştırma ve yayın etiği. A. Uzunöz (Editör), *Bilimsel araştırma becerileri ve araştırmada güncel desenler: Makale incelemeleri ve örnek makale çalışmalarıyla* (119-157). Ankara: Pegem Akademi.
- Yemini, M., Tibbitts, F. and Goren, H. (2019). Trends and caveats: Review of literature on global citizenship education in teacher training. *Teaching and Teacher Education*, 77, 77-89,
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.